

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ו אב תשפ"א | דף היומי בבלי: סוכה כח | דף הכולל: סוכה יז.
דף היומי בהלכה: מסעיף ז' עד סעיף ט'.
מוסר: זכור למרים - פרק ו' מ"עוד יש בזה ענין גדול" עד תחילת פרק ז'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק טו עד פרק יז

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

תזכורת אישית מהשמים בתוך שיעור מוקלט של הדף היומי | כך זכינו לנסיעת ספיישל מיוחדת בקו 402 – סיפור נפלא של השגחה פרטית | גני החיות בווינה ובלונדון שזכו לביקורים של גדולי ישראל – יריעה מרתקת | 2204

הסיפור היומי

בתוך דבריו הביא המגיד - שיעור דוגמה כדי להמחיש את כוונתו: "למשל, משרד התחבורה החליט בימים אלו שהאוטובוס האחרון יהיה בשעה 10:00 בלילה..." - ואז פתאום אני תופס את עצמי: רגע! מה אני שומע כאן! - -

Avshalom Sassoni/Flash90

תזכורת אישית מהשמים בתוך שיעור מוקלט של הדף היומי

בהתרגשות על חידוש שמע: "אתמול שמעתי רש"י ששינה לי את החיים", אומר הרב. הרש"י המדובר הוא בפסוק 'מהולל אקרא ה' ומן אויבי אוושע', שם מסביר רש"י שהכוונה - אני מודה לה' עוד בתוך הצרה ועל ידי זה אוושע...

אין כאן המקום לצטט את כל הפתיחה (מי שמעוניין יכול לשמוע זאת בשיעור של יום ד' פר' לך לך), אולם בתוך הדברים מביא הרב דוגמה להבנת העניין: "למשל, משרד התחבורה החליט בימים אלו שהאוטובוס האחרון יהיה בשעה 10 בלילה..."

ואז פתאום אני תופס את עצמי. רגע, מה שמעתי כאן, הרי אני צריך לחזור בזמן! אפילו לא חשבת על כך, מאחר ובערב שבת האחרון נסעתי וחזרתי מב"ב כרגיל ולא היה שום שינוי בלוח הזמנים של התחבורה, ולכן לא עלה בדעתי לברר אם יש שינוי כל שהוא.

התכנית המקורית שלי היום היתה, לחזור מב"ב בערך ב-10:30 - 11:00 לאחר כמה סידורים בעיר. אך ההשגחה העליונה סיבבה שהאור מעל המושבים לא יפעל, ושחייג דווקא לקו של הרב

הסיפור שברצוני לספר לכם הוא סיפור פשוט. לא מדובר על מיליונים, גם לא על אלפים... אבל כשמתבוננים בהשגחה העליונה שעל כל פרט ופרט, זה בטוח שווה הרבה יותר ממיליונים.

אני גר בצפון הארץ, ומדי שבוע ביום ד' אני נוסע לב"ב לצורך מטרה רוחנית חשובה. השבוע פרשת לך לך תשפ"א אני יוצא כרגיל בשעה 7:00 בערב אחרי הכולל ועולה לאוטובוס לכיוון ב"ב. בדרך רציתי לעסוק בלימוד בספר שהבאתי עמי, אני מנסה להדליק את הנורה מעל המושב באוטובוס, אך ללא הועיל. אני ניגש לנהג ושואל אותו על כך. "זה לא עובד", אומר לי הנהג.

החלטתי לנצל את הזמן באמצעות שיעורי תורה בטלפון. אני מתחיל לדפדף ברשימת אנשי הקשר למצוא קיום של שיעורים, ואני מוצא על הצג את "קול הרב קובלסקי". חשבתי לעצמי: כאן אוכל להרוויח כפליים, גם לשמוע שיעור בדף היומי וגם לקבל את החיזוק היומי בשמיעת הפתיחה של הרב קובלסקי.

אני מחייג ומתחיל לשמוע את הקול מלא הרגש: "שלום רב לכל בית ישראל...". אני יושב ומאזין בהנאה, ושומע שהרב מספר

קובלסקי, ושהרב קובלסקי ישתמש דווקא במשל זה של משרד התחבורה - הכל כדי שלא תגרם לי עגמת נפש גדולה כל כך. שהרי אם לא הייתי שומע זאת בזמן הייתי מפסיד את האוטובוס

האחרון והייתי נשאר תקוע בב"ב. חנוך העניך דוב זילברפרב, חיפה

(נשלח למערכת הגיליון 'מתיקות הדף היומי')

קול העם

היה זה יום חם מאוד. האוטובוסים עברו על פנינו בלי לעצור. הקטנים מתחילים לבכות, ואנו מהרהרים מדוע בכלל הגענו לתחנה הזו, הרי אין סיכוי שנגיע מכאן לבני-ברק? החלטתי להתחזק באמונה. הרי הקב"ה רואה את מצבנו ויכול להושיענו בכל רגע...

סיפור 'טרי' של השגחה פרטית ששיגר אלינו קורא 'הפותח' - ככתבו וכלשונו

החלטתי להתחזק באמונה שהכל מהשי"ת, והרי הקב"ה יודע ורואה את מצבנו כאן, ואין כל מנוס בידו מלהושיע אותנו בכל רגע, וכך לאחר שחזיקתי בי מחשבות אלו, קיבלתי את הכח להמשיך ולהמתין ברוגע ושלווה.

לא עוברות מספר דקות, ועוצר בתחנה אוטובוס קו 400 כשהנהג פותח את הדלת ומכריז: "יש לי רק 5 מקומות פנויים, לא עולה אדם אחד יותר". מכיון שלא ידענו כמה זמן תמשך ההמתנה, בהחלטה של רגע החלטנו לשלוח כמה מהילדים הגדולים עם התינוקת, כדי שלפחות הם לא יצטרכו להמשיך ולהמתין בשמש הקופחת, העלינו אותם לאוטובוס, שילמנו עליהם, וחזרנו להמשיך ולהמתין.

מכיון שהיו לנו מזוודות ושקיות רבות, שאין באפשרותי לסחוב הכל לבד בבני ברק, הכנסנו לתא המטען של האוטובוס את העגלה ו-2 מזוודות וכמה מהשקיות שהיו איתנו, בתפלה שכשהם יגיעו לבני ברק הם יסתדרו לרדת עם הקטנים מהאוטובוס, ולסחוב את הדברים מהתחנה עד הבית, וכך הם יצאו לדרך.

המשכתי להתפלל ולקוות שכשם שהייתה לנו סייעתה דשמיא לחצי המשפחה, כך יהיה לנו סייעתא דשמיא להגיע כולם במהירות לבני ברק, כשהדבר קשה יותר מחמת האנשים הרבים המגיעים כל רגע לתחנה וממתנים לאוטובוס שיקחם לבני ברק. והנה, לאחר כדקה, עוצר בתחנה אוטובוס קו 402, כשהדלת נפתחת ממש סמוך למקום שבו אנו עומדים בתחנה, ולא פחות ולא יותר - יורד ממנו אברך עם כמה ילדים, דבר שאינו ברור, הרי אין כאן כלל תחנה להורדת נוסעים... אנשים רק עולים ונוסעים לבני ברק, ממתי אדם נוסע בקו 402 הנוסע מירושלים לבני ברק, ויורד ביציאה מירושלים?

הם גומרים לרדת, והנהג מכריז: "יכולים לעלות רק 7 נוסעים". אנו ממהרים להכניס את הדברים לתא המטען, ולעלות כולנו לאוטובוס הממוזג, ולהתיישב במקומות הפנויים.

אני ניגש לשלם לנהג, והוא אומר לי [הנהג היה חרדי]: "הייתה לך השגחה פרטית. האברך שירד כעת מהאוטובוס, עלה באחת מהתחנות בתוך ירושלים כשפניו מועדות לבני ברק, והנה לפתע

לכבוד הארגון הנפלא 'דרשו'

ראשית ברצוני להודות להם על העלון הנפלא 'הפותח בכל יום' ו'לקראת שבת', שאנו ובני ביתנו מקבלים מהם תועלת מרובה וחזוק קבוע בתורה, תפלה, מידות, יראת שמים ועוד.

ברצוני לספר סיפור מופלא של השגחה פרטית שאירע לנו, ולזיכוי הרבים נודה לכם אם תוכלו לפרסמו, כדי לראות את השגחת ה' בכל תקופה, בכל מקום ובכל זמן.

אנו משפחה של 11 נפשות בלעה"ר הגרים בבני ברק, ולצורך מנוחת בין הזמנים שהינו במשך כמה ימים בדירה בשכונת גבעת שאול בירושלים.

כשהגיע הזמן שהיינו צריכים לעזוב את הדירה, התארגנו עם המזוודות והחפצים הרבים שהבאנו איתנו, ושמונו פעמינו לעבר תחנת האוטובוס המגיע לבני ברק.

כפי שיודעים רבים, תחנת האוטובוס הקרובה מגבעת שאול לבני ברק ממוקמת בכניסה לעיר, כשניתן להגיע לבני ברק בקו 400 או 402 העוברים בתחנה זו.

הבעיה הגדולה היא, שכיון שזוהי התחנה האחרונה מירושלים לבני ברק והאוטובוסים עוברים בה לאחר שהשלימו את הסיבוב ואיסוף האנשים בכל ירושלים, אוטובוסים רבים מגיעים לתחנה כשהם כבר מלאים בנוסעים, ואינם עוצרים כלל בתחנה, כך שניתן להמתין זמן ממושך בתחנה ולראות אוטובוסים עוברים אחד אחרי השני, בלא להתקרב כלל לתחנה.

מכיון שלקחת רכב הסעה פרטית הוא דבר יקר שאינו באפשרותינו, לא הייתה לנו ברירה, ובבסביבות השעה 15:00 בצהרים מצאנו את עצמנו עומדים בתחנה עם כל הילדים, המזוודות, השקיות ושאר הדברים.

באותו היום היה חם במיוחד, ולאחר המתנה של כ-10 דקות, כשאנו רואים קו 402, ועוד קו 402 עוברים ליד התחנה ואינם עוצרים בה כלל, והילדים הקטנים מתחילים לבכות, התחלנו קצת להסתפק האם זה היה צעד נכון להגיע לכאן, הרי אין שום סיכוי שנגיע לבני ברק, ואולי היינו צריכים לנסוע עד תחנה מוקדמת יותר בתוך ירושלים וכו'.

במשך הדרך היו פה ושם עומסי תנועה ופקקים, כשנכנסנו לבני ברק מגבעת שמואל, התקשרתי לפלאפון של בתי הנמצאת בקו 400 ושאלתי אותה היכן הם נמצאים, והיא אומרת לי: "כעת נכנסנו לבני ברק מרחוב השומר".

למי שידוע, בשעות אחה"צ, ובפרט בבין הזמנים, הנסיעה בתוך בני ברק ברחובות עזרא וחזון איש יכולה להימשך זמן רב מחמת האוטובוסים הרבים העוברים ברחובות אלו, כך שהסיכוי שנגיע לגן ורשא יחד עם הילדים שבקו 400 הוא רחוק מאוד. אין לי בזה הסבר, אבל כשאנו פונים מרחוב חזון איש לרבי עקיבא, או רואים מולינו לא פחות ולא יותר 'קו 400', ובשחת טלפון או שומעים שחצי המשפחה ששלחנו מירושלים נמצאת בקו זה, וכך המשיכו 2 האוטובוסים לנסוע זה אחר זה מרחוב רבי עקיבא פינת חזון איש עד גן ורשא, כשאנו יורדים ראשונה מהאוטובוס שלנו, וכשאני רק גומר לרוקן את תא המטען, נכנס לתחנה קו 400 עם הילדים, ואני ניגש אליו, מוריד את הילדים ומרוקן את תא המטען, וכך בס"ד ובשמחה מגיעים כולנו בנחת עם כל המזוודות והדברים לביתנו.

בברכה מרובה
יהודה ו'

הוא מקבל טלפון על שינוי בתכנית שבגללה הוא היה צריך להגיע לבני ברק, ואין לו צורך לנסוע, ולכן הוא ירד מהאוטובוס, ורק בגלל זה היה לכם מקום".

חשבתי לעצמי, הרי אם אותו אברך היה מקבל את ההודעה תחנה אחת קודם, כפי הנראה כבר לא היה לי מקום, שהרי מיד כשהיה יורד מהאוטובוס היו עולים בתחנה הקודמת אנשים אחרים וממלאים את האוטובוס שהיה ממשיך ישירות לבני ברק, ורצה הקב"ה שיהיה לי אוטובוס לבני ברק, וסיבב שהוא יקבל את ההודעה בין התחנה אחת לפני האחרונה לתחנה האחרונה, כדי שהוא ירד מהאוטובוס בתחנה האחרונה לפני היציאה מהעיר, כדי שיגיע אלי אוטובוס עם 7 מקומות פנויים שיביא אותנו לבני ברק. הסיפור עדיין לא הושלם:

למי שידוע, מסלול הנסיעה של קו 400 אינו זהה למסלול הנסיעה של קו 402. קו 400 נכנס לבני ברק דרך מחלף גבעת שמואל, ונוסע בבני ברק דרך הרחובות עזרא, חזון איש, וממשיך לגן ורשא; וקו 400 נכנס לבני ברק מהצד השני, דהיינו מרחוב ז'בוטינסקי ונוסע דרך הרחובות השומר, רבי עקיבא, וממשיך לגן ורשא.

התחנה הקרובה לביתנו היא בגן ורשא, שבה עוצרים גם קו 400 וגם קו 402.

יהלומים מגדולי ישראל

גני החיות בווינה ובלונדון שזכו לביקורים של גדולי ישראל, מדוע היו שנהגו לא להסתכל על הקופים, ואיזה נחש ספג תוכחות וקללות במשך מחצית השעה?

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

עוד מצינו בספר 'דברי שמואל', שהוא כמו שמצינו בפסוק (משלי ו, ז) 'לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם', היינו שיתבוננו בדרכי החיות כדי להחכים, וכן בכל הבריות יש חכמות גדולות כגון הדבורים בעשיית הדבש, ולא יימלט שלא יהא לו איזה עניין בלימודו מאיזו חיה שהיא.

מעשה רב

הרה"ק רבי שלום מקמינקא זצ"ל, כשנסע לווינה לדרוש ברופאים הלך לבקר בגן החיות שם, וכן מסופר גם על הרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנו זצ"ל וצאצאיו אחריו, שבהיותם בווינה ביקרו בגן החיות. אף כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע כשהיה בעיר וינה בתחילת הנהגתו בשנת תרפ"ז לצורך בריאותו, הלך לבקר בגן החיות שנברון בארמון המלוכה שם, ואמר כי גם אבותיו, כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע ובנו כ"ק מרן מהר"ד מבעלזא זי"ע ביקרו שם.

וכן החיד"א בספרו 'מדבר קדמות' (מערכת ב אות כב) כותב

יש אנשים ההולכים בימי בין הזמנים וב'חול המועד' לגני חיות לראות את פלאי הבריאה, חיות גדולות ומשונות, ומברכים בראיתם ברכת 'משנה הבריות', כמבואר בגמרא (ברכות נח, ב) שהרואה את הפיל ואת הקוף מברך 'משנה הבריות'. וכן מובא בגמרא (ראש השנה לא, א) שהשי"ת ברא עופות ודגים לשבח לשמו, ופירש רש"י, כשאדם רואה עופות משונים זה מזה, הוא נותן שבח למי שבראם.

וכן מצינו צדיקים ומאורי הדורות שביקרו בגן החיות, וכבר העיד בעל הלקט יושר על רבו התרומת הדשן שהלך בשבת לראות זוג אריות שהובאו לעירו.

לך אל נמלה וחכם

כתב רש"י (ויקרא יא, מז) שהכוונה בפסוק 'להבדיל בין הטמא ובין הטהור' היינו, שיהא יודע ומכיר ובקי בהן, וכן הוא ברמב"ם, שמצות עשה לידע סימני הטהרה שמבדילין בהן בין בהמה חיה ועוף ודגים וחגבים שמותר לאכלן ובין אלו שאין מותר לאכלן.

בהבטה על החיות הטמאות אלא רק הסתכלו בהעברה בעלמא, כמו שכתוב בספר 'קב הישר' (פרק ב) שאף שיש לאדם רשות לראות בריות משונות הבאות ממרחקים ועל זה תיקנו ברכת 'משנה הבריות', מכל מקום לא ישביע עינו בהם בהסתכלות רבה רק דרך ראייה ארעית, כיון שאם האדם רואה בריות טמאות אז הוא ממשיך עליו רוח הטומאה, וזה גורם לו להסתכל בדבר היותר גרוע שיביא את האדם לידי מכשול.

ויש שלא הסתכלו על הקוף, כיון דאיתא ב'מדרש רבה' וב'ילקוט' פרשת נח, שהרשעים בדור הפלגה נעשו קופים, והלא אמרו חז"ל (מגילה כת, ב) אסור להסתכל בצלם אדם רשע, לכן לא הסתכלו עליהם. וכן מביא בספר 'תפארת משולם' שבהיות כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע בגן החיות, נמנע מלהסתכל על הקוף.

אל תפנו אל האילים

אמנם יש סוברים שאסור ללכת לגן החיות, כמו שכתוב בשו"ת 'ערוגת הבושם' (או"ח סי' לט) שבהליכת לגן החיות עוברים על לאו 'אל תפנו אל האילים'.

אך יש אומרים שכל האיסור הוא רק ללכת לקרקיסאות וכדו' שעושים מעשה ליצנות ושחוק עם החיות, וזה אסור משום 'מושב לצים', אבל כשהולך לראות חיות משונות במקום משכנן לא מצינו בזה איסור.

להארות והערות ניתן לפנות למכון "המנהג" במייל: hamenhog@gmail.com

שביקר בגן החיות בלונדון וראה שם נשר בן מאה שנה, וכן כותב גם הרה"ק רבי שלום משאץ זצ"ל בספרו 'דעת שלום' שביקר בגן החיות בלונדון.

הפורץ גדר ישכנו נחש

עובדא נוראה סיפר הגה"צ רבי שמואל שמעלקא פינטער זצ"ל אבד"ק ביקוואסק ורב דקהל ישועות חיים בלונדון, שבהיותו בחור למד בעיר וויען, ופעם ביקש ממנו הגה"ק רבי יחזקאל שרגא מציעשינוב זי"ע שיתלוה אליו לגן החיות בווינא, ואמר לו כי גם דודו כ"ק מרן מהר"ד מבעלזא זי"ע בהיותו בווינא ביקר בגן החיות ובירך שם הברכות הראיות.

הגה"ק מציעשינוב נכנס למקום תצוגת הנחשים, ונתקרב לעבר נחש אחד והתחיל לקללו בקללות נמרצות, והוכיחו בתוכחות נמרצות באומרו: "הכי חושבת את שאינני מכירך? הרי את פלונית (והזכיר את שמה), והיית הראשונה לפרוץ גדרן של ראשונים ללכת בגילוי שער הראש בשוק", וכך עמד וקיללה כמחצית השעה. אחרי זאת אמר לה שתתקרב יותר אליו, והנחש התקרב, והרה"ק מלמל איזה רגעים, ואמר לו: "עתה לכי אל מנוחתך", ועזב את המקום.

המתעמק בראיית החיות ממשיך עליו רוח טומאה

ומכל מקום מצינו שצדיקי וחסידים הדורות נהגו שלא להתעמק

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הסיפור היומי

הם קמו לפנות בוקר, התפללו ורצו להמשיך בטיול, אך רבי בן ציון פסק: לא! הוא חוזר לדירה! הם שמרו על השקט. בעל הבית עוד לא קם. רבי בן ציון נטל ספר ושקע בלימודו

גם בטיול של בין הזמנים צריך לזכור ולדעת איך להתנהג...

"הרב", אמרו התלמידים, "יש לנו תכנית גדושה, חייבים להספיק". הוא הסביר להם: "יהודי אירח אותנו, היעלה על הדעת שנברח מבלי להיפרד ממנו לשלום? אולי הוא רוצה לכבדנו בכוס קפה, ואנחנו נייעלם..."

ואכן בעל הבית קם והציע לרבי בן ציון כוס קפה. רבי בן ציון שתה ושוחח עמו שיחת רעים ונפרד ממנו לשלום בשפע ברכות. הטיול המשיך באיחור של שעה, משום שיש צורך להמתין לבעל הבית ויש צורך לדעת איך להתנהג...

(מוסף שבת קודש יתד נאמן מסעי תשס"ח)

פעם נסע הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל עם תלמידיו לקברות צדיקים בגליל. בישיבת 'פורת יוסף' לא נהגו בחופשת בין הזמנים, אבל ראש הישיבה היה אומר כי מוטבע באדם צורך למנוחה והפוגה, ולכן היו יוצאים יומיים לטיול לקברות צדיקים. ביום הראשון היו בצפת ובטבריה ובערב הגיעו למירון. אחד מבני הישוב אירח את רבי בן ציון עם עוד ארבעה משתתפים.

קמו לפנות בוקר, התפללו ורצו להמשיך בטיול, אך רבי בן ציון פסק: לא! הוא חוזר לדירה! הם שמרו על השקט. בעל הבית עוד לא קם. רבי בן ציון נטל ספר ושקע בלימודו.

בדירה בצפת היה חלון, וסמוך לזה ישב מרן שליט"א. כעבור כמה שעות מרן הודיע להר"ר ישעיהו אפשטיין שהיום לפי חשבון הזמן יש לו מעט פנאי, והוא חושב שכיון שהוא כבר בצפון כדאי יהיה להתפלל על קברם של התנאים הקבורים באזור

לקט מיוחד לימי בין הזמנים ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

המנוחה בצפת

סיפור שלא פורסם שמענו מחתנא דבי נשיאה, הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א, ראש ישיבת קהילות יעקב לצעירים בבני ברק.

וכך סיפר: היה זה בשנת תשנ"ב באותם שנים היה מו"ח מרן שר התורה שליט"א נוסע כל שנה לכמה ימים למנוחה בצפת בדירתו של הרב רבי אליעזר ליברמן שליט"א, בשכונת מאור חיים. בחודש אב של אותה השנה הייתי זקוק לשוחח עם מו"ח בנוגע לשידוך שהיה על הפרק עבור אחד מילדינו, והנה כל יום היה טירדא אחרת, וגם היה סביבו אנשים רבים כמו תמיד, וקשה היה לשוחח בנחת. אמרתי, אמתין איפוא שיסע צפונה ואז בודאי יהיה יותר שקט.

ואכן, באחד הבקרים נסעתי השכם בבוקר ברכבו של הנהג המסור הר"ר ישעיהו אפשטיין שליט"א, והגענו לתפילת שחרית עם הנץ החמה, התפילה היתה בביתו של הרה"ג רב ישי מנדל שליט"א, שהיתה לו דירה שהיה נח בה בימי חודש אב, וכמובן היה ספר תורה כשר ושם התפללו.

אחרי התפילה שוחחנו בפרטיות והכריע מה שהכריע. מיד לאחר מכן ראיתי שהלך לחדר והחל מיד בכתבת חידושי תורה, הוא עסק בכתביה של דרך אמונה חלק ג'. לא בזבו רגע. ואגב, הסיבה שהוא נסע לצפת היה בשביל 'לנשום' קצת אויר נקי ונעים שיהיה לו קצת להחליף כוח, ולמעשה, בדירה דאז היה חלון, וסמוך לזה ישב מרן שליט"א... כעבור כמה שעות מרן שליט"א הודיע להר"ר ישעיהו אפשטיין שהיום לפי חשבון הזמן יש לו מעט פנאי, והוא חושב שכיון שהוא כבר בצפון כדאי יהיה להתפלל על קברם של התנאים הקבורים באזור. וכך עלינו כולנו למירון אצל רבי שמעון בר יוחאי, ואצל רבי יהודה בר אלעאי, ועוד כמה קברים. הוא התפלל בכל קבר כמה רגעים והמשכנו הלאה.

כך היה נראה ימי "נופש" בצילו של מרן שליט"א כפי ששמענו מהגר"ש שליט"א.

(דרך אגב, המארחים השתדלו מאוד באופן יוצא דופן, והתקינו מזגן במיוחד לכבד את מרן, מצרך שהיה נדיר ויקר המציאות באותם ימים).

בין השאר הוא סיפר לרבינו כי תחום זה מתפתח מאוד, וכי קל יותר היום לאנשי המדע להגיע אל הירח, ויש שם הרבה תגליות מעניינות. באומרו זה הוא הוסיף, שרבנו שליט"א יסביר לו מה תועלת יש בדור זה לדעת דברים אלו, ומדוע הקב"ה סובב שתחום זה יתפתח מאוד? האם יש הסבר לכך? שאל האיש.

רבינו השיב לו על אתר: בטח, ישמעו אזניך מה שפיך מדבר, אפשר לאדם לעלות ולעלות אפילו עד לירח, זהו גובה אין סופי, מכאן ילמד האדם שבעשייתו עבירה חלילה, יכול הוא לרדת ולרדת עד אין סוף ויורש גיהנום רח"ל.

וכמו שאנו רואים כמה אפשר לעלות ולעלות גבוה, כך נזכור כל הזמן גם כמה חלילה עלול האדם לרדת עוד ועוד, וד' יצילנו מכל מכשול.

פניני תורה ל"בין הזמנים"

אלו שנוסעים לחו"ל לצרכי מצוה או לצרכי בריאות ופרנסה, מספרים על יופיים המפעים של מקומות רבים בארצות העמים. מדוע נפלאות הבריאה ופלאי העולם, ההרים הגבוהים, הנחלים והרי האלפים המושלגים, מצויים דוקא בחוץ לארץ ולא בארץ ישראל?

כך שאלתי את מו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א והצעת לפניו כתשובה את הרעיון הבא: חז"ל אומרים: "מפני מה אין פירות גינוסר בירושלים? כדי שלא יהיו עולי רגלים אומרים: "אלמלא לא עלינו אלא לאכול פירות גינוסר בירושלים - דיינו", נמצאת עלייה שלא לשמה. כיצא בו אמר רבי דוסתאי ברבי ינאי: מפני מה אין חמי טבריא בירושלים? כדי שלא יהיו עולי רגלים אומרים: "אלמלא לא עלינו אלא לרחוץ בחמי טבריא - דיינו", ונמצאת עלייה שלא לשמה", (פסחים ח, ב).

ויתכן שזאת הסיבה שגם ארץ ישראל אינה משופעת בפלאי עולם, כדי שלא יעלו ויגורו בארץ ישראל כדי להנות מיופיה המיוחד, הריה ונופיה, אלא שיעלו ויתיישבו בה רק לשם מצות ישוב ארץ ישראל.

מרן שליט"א הסכים לתשובה זו ואמר שהיא נכונה.

כוונה לשם מצוה בטיול בארץ ישראל

יש דעות (כדעת הבן איש חי זצ"ל ועוד), הסבורים שישנה מעלה לטייל ולתור בארץ הקודש, ואולם מרן הגר"ח קניבסקי

"על חללית ואסטרונואוט / הלקח הרוחני"

אל רבנו נכנס יהודי שעוסק לפרנסתו בתחום המדע והחלל,

חז"ל כזה.

בגמרא בכתובות (קיא, א) נאמר ש"כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל, מובטח לו שהוא בן עולם הבא", ולפיכך המצוה והענין הוא ללכת כל ארבע אמות בארצנו, גם מבית הכנסת הביתה, אל בית המדרש, הכולל או המרכז המסחרי, וזה למרות שצעדנו באותם המקומות אין ספור פעמים. מלבד זאת, משמעות דברי הרמב"ם (מלכים ה, יא), כפי שביאר הפאת השולחן (פ"א ס"ב בב"י סק"ב, וכ"ה במהרי"ט יו"ד כה, ועי' מנוחת אמת פ"ז ושלחי דקייטא ס"כ), הוא שלא רק הדר בארץ ישראל נחשב לבן מעלה, אלא גם מי שלא גר בא"י ורק הולך בה ארבע אמות, כבר זוכה הוא להיות מבני העולם הבא, אך אין ראייה שהמתגורר בארץ ישראל צריך ללכת בה עוד ועוד ארבע אמות.

(ייש"כ לידידנו הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א על מסירת הדברים)

(מתוך דברי שיח בין הזמנים תשע"ו)

שליט"א סבור שלא שמענו מצוה ומנהג טוב לטייל בארץ ישראל. ושאלתי את מרן שליט"א האם כשהיהודי בכל מקרה מטייל כעת, לצורך בריאות גופו ונפשו, האם ישנה מעלה שיכין במהלך טיולו בארץ ישראל לשם חביבות ארץ ישראל והודאה להקב"ה בראיית פלאי ארץ חמדה ורחבה.

השיב לי הגר"ח במכתב שאין ענין וצורך לכיין כך, כי צריך לכיין לשם מצות ישוב ארץ ישראל בכניסתו לארץ או בתחילת עומדו על דעתו ויודע שנמצא בארץ הקודש, ואין ענין לכיין לשם מצוה זו בכל הליכה או סיור באתריה, עריה והריה.

ארבע אמות חדשות

העולם נוהג "לצטט" בענין ש"כל המהלך ארבע אמות חדשות בארץ ישראל, הרי הוא בן עולם הבא", ולכן ישנם "המהדרים" בהליכה של עוד ועוד ארבע אמות חדשות ולא מוכרות בארצנו. אך לא, שמעתי ממור"ח מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שאין מאמר

הש"ת היומי

האוכלים בגינה או במקום ציבורי, איזה נוסח יאמרו ב'הרחמן הוא ישלח ברכה מרובה בבית הזה'?

האוכלים יחדיו באוטובוס - האם יכולים להצטרף לזימון? ומה הדין במטוס או ספינה?

(סי' קסז סט"ז) ביאר בחילוק הדין בין עגלה לספינה, שספינה אינה חשובה כמהלכת, אלא המים הולכים תחתיה והיא נחה לעולם על אותם מים, מה שאין כן בעגלה. ועל פי חילוק זה כתב בשו"ת 'אור לציון' (ח"ב פ"ג תשובה ט), וכן דעת הגר"ש וואזנר (ברכת שם פ"ב סל"ד אות ה), שיש הבדל בין האוכלים במכונית או באוטובוס לאוכלים במטוס, שהאוכלים במכונית או באוטובוס יזמנו אף בעשרה בלא הזכרת שם כעגלה, מה שאין כן האוכלים במטוס מצטרפים גם לעשרה ויזמנו בהזכרת השם, מאחר שהוא כקבוע והרוח דוחפתו ודומה לספינה.

אמנם ב'מור וקציעה' (סי' קסז) כתב לחלוק על חילוקו של המ"א ודעתו שהכל תלוי בשקיטת נסיעתם, בין בים ובין ביבשה כי אחר כוונת הלב הן הדברים, שבעגלה המתנדנדת ואופניה מרעישים שקשה לכוון דעתם לשמיעה, וכן בספינה כשיש רוח סערה, אין מצטרפים לזימון, וכשאינן סערה, שיושבים שקטים אף בעגלה מצטרפים לזימון. וה'בית ברוך' (על החיי אדם כלל מח ס"ז אות כט) כתב שהנוסעים ברכבת או במכונית, וכל שכן הטסים במטוס, מצטרפים לזימון. וכן דעת הגר"ח פ' שיינברג (חידושי בתרא) שמצטרפים כדין היושבים בספינה, ולא הסתפקו אלא בעגלה הרתומה לסוסים. אכן היושבים לאכול ברכבת, שיש בה שולחנות ומקום מרווח

הרב בנימין בירנצווייג שליט"א

האוכלים יחדיו באוטובוס בשעת הנסיעה, האם יכולים להצטרף לזימון? ומה הדין במטוס או ספינה?

הנוסעים באוטובוס, ובאמצע הדרך קבעו לאכול יחדיו כל אחד במקומו - האם נחשב הדבר לקביעות שמצטרפים יחדיו? הלכה זו הביאה המשנ"ב בהלכות 'ברכת המזון' (סי' קצג ס"ק כה) [וכתב שפרטי הדין התבארו בסי' קסז ס"ק יב ודינם שוה] וכתב (סי' קסז ס"ק סב) שאנשים המהלכים בדרך, אף שאמרו וקבעו לאכול בהליכתם - לא יזמנו, כי ההליכה מבטלת הקביעות. והביא המשנ"ב, שאם יושבים בעגלה אחת ואמרו 'נאכל יחדיו', הסתפק בזה ה'מגן אברהם' שאפשר שמצטרפים, שאף על גב שנוסע בעגלה כמהלך דמי, והליכה הרי מבטלת הקביעות, מכל מקום כיון שעל כל פנים כולם יושבים באגודה אחת, יש לומר דמצטרפין, וכן נוטה דעת ה'אליה רבה' להקל, ובספינה פשוט אף ל'מגן אברהם' שמצטרפים, כי זה קביעות גמורה. והביא (סי' קצג ס"ק כו) שה'חיי אדם' הכריע בזה לענין זימון שבשלושה יזמנו, אבל בעשרה יש לחוש להזכרת שם שמים לבטלה. והוסיף המשנ"ב, שעכ"פ יזמנו בעשרה בלא שם שיוצאים בזה בדיעבד. ומביאור החילוק בין עגלה לספינה, למדו הפוסקים אף לענין דין זימון באוכלים ביחד באוטובוס או במטוס. שהנה ב'שו"ע הרב'

לאכול, כתב ה'נימוקי או"ח' (סי' קסז) שבוודאי מצטרפים, משום שנחשב לאכילה קבועה כבספינה, וכדין היושבים בבית, וכן כתבו 'הערוך השולחן' (סי' קסז סכ"ו) וה'ברכת הבית' (שער יח ס"ד) בפשיטות שברכת מצטרפים לזימון.

וכשאוכלים בזמן שהעגלה עומדת, כתבו ב'ברכת הבית' (שם ס"ג) ובשו"ת 'אור לציון' (שם), שבוודאי מצטרפים יחד, וכן משמע בפמ"ג (סי' קסז א"א ס"ק כז).

במה שונה דין חדר אוכל במלון לחדר אוכל בישיבה, לענין חיוב זימון?

הדבר הקובע לחיוב זימון, הוא הקביעות שישבו לאכול יחדיו, כמבואר בשו"ע (סי' קצג). ובמשנ"ב (ס"ק יח) כתב שקביעות נקרא כשיושבים ואוכלים על שולחן אחד, או במפה אחת אפילו כל אחד אוכל מכרו, והביא שדעת הגר"א שבעל הבית עם בני ביתו שישבו לאכול, הרי זה קביעות ומצטרפים לזימון אפילו שאינם אוכלים בשולחן אחד.

לענין האוכלים במסעדה ובבית מלון, בשו"ת 'מנחת יצחק' (ח"ח סי' ח) כתב, שבני משפחה האוכלים בשולחן אחד אינם מצטרפים לזימון עם בני משפחה אחרת האוכלים בשולחן אחר, הואיל ואין קשר ביניהם. ובשם הגר"ש אלישיב מובא (זו"את הברכה' עמ' 133), שאף אם בני שתי המשפחות שרים זמירות ביחד אינם מצטרפים, מאחר שכל אחד רוצה לשבת בנפרד עם בני משפחתו [אכן, מ"מ אם ירצו לזמן יחד דעת הגר"ח פ' שיינברג (זאת הברכה עמ' 271, ראה בביה"ל סי' קצה ס"א ד"ה שתי חבורות) שבמקרה שלא נכנסו החבורות מתחילה על דעת להצטרף לזימון, אם אין בכל אחת כדי זימון אינם מצטרפים, ואם יש בכל אחת כדי זימון (לפחות שלשה בכל חבורה כדי לזמן בלי שם, ועשרה בכל חבורה כדי לזמן בשם), יכולים להצטרף].

אכן לענין בחורי ישיבה האוכלים בחדר האוכל, כתב בשו"ת 'מנחת יצחק' (שם) וכן דעת הגר"ש אלישיב (וזאת הברכה עמ' 133), שעל אף שהם אוכלים בשולחנות נפרדים - מצטרפים לזימון, משום שהם יושבים לאכול על דעת שיצטרפו זה עם זה, וכן דעת הגר"ח קנייבסקי (דולה ומשקה עמ' קיד). אמנם אם הבחורים מתכוונים שלא להצטרף יחד, כגון שיושבים קבוצות קבוצות ואין קשר בין הקבוצות, דעת הגר"ש אויערבך והגר"ח פ' שיינברג (וזאת הברכה שם) שאין היושבים בשני שולחנות מצטרפים לזימון, והגר"ש אלישיב (וזאת הברכה שם) הורה, שבאופן זה אפשר לסמוך על דעת ה'אגרות משה' (או"ח ח"א סי' נו) שמועיל גילוי דעת שלא להצטרף [ראה על כך בבאורים ומוספים סי' קצג ס"ק ו, טז]. ודעת ה'אור לציון' (פ"ג תשובה י) שאף אם הבחורים יושבים בשולחן אחד - כיון שכל אחד נכנס, אוכל והולך - יתכן שנחשב שלא קבעו יחד, ויזמנו בלא שם אף אם הם עשרה, כיון שמספק אין להוציא שם שמים לבטלה.

ואם אמרו הבחורים זה לזה 'בואו נאכל' נחשב לקביעות

ויכולים לזמן אף בשם, וכן בסעודות השבת שבהן מקדשים, סועדים ומברכים יחד, מצטרפים לזימון אף לענין הזכרת שם. [אמנם מה שכתב ה'אור לציון' שגם באוכלין בשולחן אחד צריך דעת להצטרף, כדי להתחייב בזימון. וכן כתב ה'חכמת שלמה' (סי' קצג) שנידון זה תלוי במחלוקת המובאת בסי' קצה סעיף ב, האם בב' חבורות בבית אחד צריך להכנס על דעת להצטרף [ראה במשנ"ב שם ס"ק ו]. ב'מנחת יצחק' (שם) כתב שאף במלונות ומסעדות מועילה אכילה בשולחן אחד לחייב בזימון אף שאינם מתכוונים להצטרף, וכן כתב האג"מ (שם) שבב' חבורות האוכלות בשולחן אחד אין צריך שיכנסו על דעת להצטרף לכולי עלמא, וראה בזאת הברכה (שם) ובהערה שם].

האוכלים בגינה או במקום ציבורי, איזה נוסח יאמרו ב'הרחמן הוא ישלח ברכה מרובה בבית הזה'?

האוכל בבית השייך לעכו"ם, כתב הרמ"א (סי' קצג סעי' ג) שאינם מצטרפים לזימון שאינם קובעים עצמם לאכילה מפני יראת העובד כוכבים, וכן יש לחוש לסכנה אם ישנו את הברכה ולא יאמרו 'הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה', ולכן מתחילה אינם קובעים עצמם אלא כל אחד יברך לבדו.

וכתב המשנ"ב (ס"ק כז) שהאחרונים חולקים על זה, וכהיום המנהג שמזמנים, ובנוסח הרחמן יאמרו: "הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בהליכתנו ובישיבתנו מעתה ועד עולם".

ומכאן זה פסק הגר"י זילברשטיין (חשוקי חמד ברכות מו, א), שאף האוכלים במקומות ציבוריים שאינם בית וכגון בגינות ציבוריות וכדו', שיאמרו בברכת המזון נוסח זה בהרחמן, ולא יאמרו 'הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בבית הזה ועל שלחן זה שאכלנו עליו'.

עוד כתב המשנ"ב שם, שלענין נוסח 'הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה', אין בעיה לאומרו אף בבית השייך לעכו"ם, ומושם שהכוונה ב'בעל הבית הזה', על בעל הסעודה.

והאוכלים במסעדה או בבית מלון, דעת הגר"ש אלישיב ('חשוקי חמד' שם) שיש להם לומר "הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה", אף על פי שהם משלמים לו על הסעודה, שכן אם בעל הבית לא היה מכין להם את הסעודה, לא היו אוכלים אכילה זו, וכספם לא היה משביע אותם. אמנם לגבי הברכה המיוחדת שמברך האורח את בעל הבית "יהי רצון שלא יבוש" וכו', מבואר במשנ"ב (סי' רא ס"ק ז) שהמשלם על סעודתו אינו מברכה, וראה שם מה שכתב הגר"י זילברשטיין לתרץ.

אהל הבנוי על קברו של צדיק, האם יש בו משום קדושת בית הכנסת?

מקומות שאינם קבועים לבית הכנסת, אבל משמשים הם בזמנים מסויימים לתפילה הציבור כגון רחבה של עיר, פסק השו"ע (סי' קנד סעי' א) שאין בהם משום קדושת בית הכנסת. ובביה"ל (ד"ה רחבה של עיר) כתב, שאף שהמקום מזומן

ובשו"ת מהר"ש ענגיל (ח"א סי' סג), ביאר החילוק באופן אחר, שברחבה אף בזמן שמתפללים בה עדיין מיועדת היא אף לשימושים אחרים, מה שאין כן במקום שהוזמן לתפילה לזמנים מסויימים, שלאותם הזמנים אין הוא מיועד לשום דבר אחר מלבד לתפילה. וראה גם בביה"ל (ס"ב ד"ה השוכרים) שהחמיר למעשה בשכירות מקום לתפילה, כשאין להם במשך אותו זמן קביעות במקום אחר, ונעשית באופן גלוי ברשות המלכות.

ולענין אוהל העשוי על קברו של צדיק, כתב בשו"ת מהר"ש ענגיל (שם), שאף על פי ששופכים במקום זה שיח ותחנונים בקביעות, מ"מ אין עליו קדושת בית כנסת כלל, לפי שעיקרו עשוי לכבודו של הצדיק, ולא להתפלל בו בציבור.

*נידונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, להלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'.

לתפילה זו בזמנים מסוימים, מכל מקום כיון שהוא באקראי, אין בו קדושה.

אכן, המשנ"ב (סי' קנג ס"ק נב) פסק לענין מקום שאין רגילים להתפלל בו אלא בזמנים מיוחדים, כגון ברגלים וכדו', שיש במקום זה קדושה אף שהוא רק לזמנים מסויימים. ובטעם החילוק בין רחבה של עיר שאין בו קדושה, לבית מקום שקבוע להתפלל בו בזמנים מסוימים, כתב בשו"ת 'חוות יאיר' (סי' נט) שרחבה אף על פי שמתפללים בה, מכל מקום אין עושין כן כדי לקובעה כמקום קדושה, אלא אדרבה, מתפללים בו בתעניות כדי להרגיש טעם גלות, או כדי לבזות את עצמנו בפרהסיא כמבואר בגמרא (תענית טז, א), מה שאין כן במקום שהוחזק לתפילה, אפילו אם לא הוחזק כן אלא לזמנים מסויימים, מ"מ חשוב הוא כמקום קבוע לאותם זמנים, והרי הוא קדוש.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לשקר כדי להימנע מסיפור רכילות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

איסור לשון הרע ורכילות. וכך מביאים בביאורים ומוספים בשם הגר"ח קנייבסקי. אמנם הגר"ש הומינר כתב, שאף שלא עובר על איסור רכילות ולשון הרע, מכל מקום עובר בלאווין אחרים, השייכים גם בסיפור ללא פרטים מזהים: 'בצדק תשפוט עמיתך', 'לא תשא עליו חטא', וכן לאוין מדברי קבלה של 'ורעת איש באחיו אל תחשבו בלבבכם' וכן 'איש את רעת רעהו אל תחשבו בלבבכם'. [אמנם, בשו"ת לחפץ בחיים (ח"ג סימן יב) הביא עדות מנכדי ה'חפץ חיים', שנשאל על כך והשיב 'שלשון הרע בלי שם הוא כמו מכתב בלא כתובת'. ומשמע לכאורה שלא פעל בכך כלום ולא עובר שום לאו, וראה עוד בביאורים ומוספים בענין זה]. נידון נוסף בענין זה מובא בביאורים ומוספים - לגבי אופן שהמספר גורם לשומע להסתפק בין כמה אנשים מי מהם עשה לו את העוולה [ולא תהיה לו אפשרות לברר בעתיד מיהו]. דעת הגר"א גניחובסקי, שכיון שמפני שלא יידע מי מהם עשה לו עוולה, יטור איבה בלבו על כולם, עובר המספר על איסור רכילות.

הסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (ח-ט), עוסקים בשני מצבים מצויים ביותר: בסעיף ח' מלמדנו ה'חפץ חיים', כי כאשר משהו שואל את רעהו מה דיבר פלוני אודותיו, ואין לו דרך להשיב לו באופן שלא יהיה שקר גמור וגם לא רכילות - מותר לו לומר שקר מפני השלום! בביאורים ומוספים מביאים, כי יש שכתב שהדברים אמורים רק לגבי רכילות, ואילו לגבי לשון הרע אין היתר לשקר כדי להימנע מכך. מאידך הוכיחו כמה אחרונים שהדברים אמורים גם לגבי לשון הרע.

הדין השני, בו עוסק סעיף ט', הוא לגבי 'רכילות ללא שם'. כותב ה'חפץ חיים', שאפילו אם מספר הרכילות אינו אומר לשומע במפורש את שם האיש שדיבר אודותיו, אך על ידי סיפורו ממילא אחר כך נודע לו מי הוא האיש, עובר המספר ברכילות. וכן אם עצם הסיפור ידוע כבר לשומע, ועל ידי הרמז שקיבל מהמספר מתברר לו מי האיש, עובר המספר ברכילות. מהדברים עולה, כי באופן שלא ניתן להבין על מי מדובר, אין

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סוכה דף כח

אם גדולת התלמיד היא ש'כל עוף שפורח עליו מיד נשרף' - במה התבטאה גדולתו של הרב?

כל עוף שפורח עליו מיד נשרף

מדעתו ומוסיף על מה שמצווה, מה ימנע ממנו להחליט מדעתו להתיר את האסור, שהרי "דעתו היא הקובעת", ובזה כבר פרק מעליו את עול ציווי התורה.

והגרמ"ש שפירא זצ"ל ביאר באופן אחר את חטא האוסר את המותר, וכמוהו כל המחמיר על עצמו כשאינו ראוי לכך, כי בכך מסתכל על זולתו שאינו מחמיר כמוהו, כעברייני. והוא מבטלו לגמרי. וזה מה שגורם לו להמשיך ולבקר גם את גדולי ישראל שלא נוהגים בחומרות האלו שהוא נוהג. [או באיסורים שהוא ממציא].

בפרשת שופטים (דברים כ ה) נאמר שהכהן מדבר אל העם: "מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו פן ימות במלחמה" וגו' וכן: "מי האיש אשר נטע כרם ולא חיללו וגו' וכן: "מי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישוב לביתו פן ימות במלחמה" וגו'. ועל זה האחרון כתב רש"י (שם כ ז): "שאם לא ישמע לדברי הכהן כדאי הוא שימות"

ותמוה: מדוע המתין רש"י לפרש כן רק במקרה הזה של "ארש אשה" ולא הקדים לכתוב כן בפסוקים של בניית בית ונטיעת כרם? וביאר כ"ק האדמו"ר מסטאמר - רבי יואל טייטלבוים זצ"ל, שבשלמא אם היה מתייצב למלחמה אף שבנה בית חדש ונטע כרם, והיה מוכן להלחם ולהפקיר נכסיו אלו, היה אפשר עוד לקבל זאת, כי עשה זאת על חשבוננו...

אבל כשארס אשה ורוצה לגרשה כדי להתייצב למלחמה, את זה לא התירה לו התורה כי מסירות זו שמחמיר על עצמו זה בעצם על חשבון צערה של האשה. ולכן רק בזה כותב רש"י שאם לא ישמע לדברי הכהן לשוב לביתו כדאי הוא שימות, שכן אין כל ערך למעשהו כשזה על חשבון הזולת.

(איש לרעהו)

מן הפסוק: "ואש המזבח תוקד בו" (ויקרא ו ב) נלמד, בדרך דרש ורמז, שלא יפגע אדם בזולתו מתוך רוב דביקותו ודקדוקו בהידור המצוות!

כלומר: אם אש עבודת ה' יוקדת באדם, עליו להזהר שתהיה יוקדת "בו" - בתוכו פנימה, ולא כלפי חוץ באופן שתפגע באחרים. וכדוגמא לכך מביאים את מה שסיפרו חז"ל בגמרא (סוכה כח) על תלמידו של הלל הזקן, יונתן בן עוזיאל, שבשעה שישב ועסק בתורה, כל עוף שפרח מעליו מיד נשרף. ונשאלת השאלה: אם כך גדולתו של התלמיד, במה התבטאה גדולתו של הרב [הלל הזקן]? אומר השפת אמת, גדולתו של הרב באה לידי ביטוי בכך שעוף הפורח מעליו לא נשרף כלל, שכן האש היתה יוקדת בקרבו פנימה, ומבחוץ לא היה הדבר ניכר... (עפ"י מש"ת)

ביודוי של רבינו ניסים גאון (בתפלת יום כיפור קטן) אומרים "את אשר התרת אסרתי ואת אשר אסרת התרתי" ואמר הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל: מזה שהקדים, "אשר התרת אסרתי"... לפני "אשר אסרת התרתי" יש ראייה שיותר חמור לאסור את המותר מאשר להתיר את האסור. וכל כך למה? משום שלאסור את המותר יש יותר פגיעה בזולת...

אך עדיין נשאלת השאלה: בשלמא מובן החטא כשמתירים את האסור. אך איזה חטא יש כשאוסרים את המותר? [כשאוסר רק לעצמו].

וכבר תמה כיוצא בזה המגיד מדובנא על הבנת האזהרה בתורה: "לא תוסיפו על הדבר הזה אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו". בשלמא "לא תגרעו" מובן שאסור שהרי אינו מקיים מה שנצטווה, אבל מה יש בכך שמוסיף על המצוה?

אלא התשובה היא, שאם בדבר אחד עושה כפי שמחליט הוא

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

איזו סוכה כִּשְׂרָה רק בשבת של סוכות?

בשבת במבוי כזה, הסוכה פסולה אף בשבת. אבל מבוי המוקף במחיצות משלושה צדדים, ובצד הרביעי יש בו 'לחי' - היות ומותר לטלטל חפצים בתוכו בשבת - אם סיכך את המבוי, גם אם הסיכוך הוא רק בצד שבו שיש שתי מחיצות ולחי, ואינו מגיע עד הקצה האחר של המבוי, כך שהאזור המסוכך אינו מוקף בשלוש מחיצות כהלכתו, הסוכה כִּשְׂרָה בשבת של סוכות, אף לדעת הרמ"א.

[שו"ע תרל, ז, ומשנ"ב לד]

'מבוי' שיש לו מחיצות משני צדדיו, ובצד שלישי יש בו 'לחי', דהיינו, חפץ בגובה עשרה טפחים ובעובי כלשהו, כגון קֶרֶשׁ דק - נחשב מדאורייתא לרשות היחיד.

ואם סיכך את המבוי - לדעת השולחן ערוך, הסוכה פסולה בימות החול, שהרי אין לה שלוש דפנות כנדרש; אבל בשבת של סוכות, מתוך שהשטח נחשב מדאורייתא כמוקף במחיצות לענין שבת, הוא נחשב כמוקף במחיצות גם לענין סוכה, והסוכה כִּשְׂרָה לשבת בלבד. ולדעת הרמ"א, היות שמדרבנן אסור לטלטל חפצים

סוכה שאינה ראויה לשימוש במשך כל ימי החג - האם היא כִּשְׂרָה?

סוכה שבנסיונות אחרות היא פסולה. ויש שתירצו, שדין 'ראויה לשבעה' מתייחס רק לסכך, ולא לדפנות, וכאן מדובר על הכשרת הדפנות. ויש שתירצו, שדין זה אינו מתייחס לסוכה שאינה 'ראויה לשבעה' מחמת הלכה ב'הלכות סוכה', אלא רק לסוכה שאינה ראויה לשבעה מסיבה אחרת.

[ביאורים ומוספים דרשו תרל, 35]

על האמור לעיל, ששטח הנחשב כמוקף מחיצות לענין שבת נחשב כך גם לענין סוכה - בשבת בלבד, הקשו האחרונים: הלא מבואר בגמרא שסוכה שאינה ראויה לשבעה ימים, פסולה. יש שתירצו שאף זה בכלל ההכשר, כלומר, מתוך שהיא נחשבת כמוקפת מחיצות לענין שבת, נחשבת כסוכה למרות שאינה 'ראויה לשבעה', דהיינו, לא רק שהכשרנו לסוכה של שבת את המחיצה שפסולה לשאר ימות החג, אלא אף הכשרנו סוג של

'פי תקרה יורד וסותם' - האם 'פי התקרה' יכול לשמש גם כחלק מצורת הפתח?

להוסיף 'צורת הפתח' תחת 'פי התקרה'. ונחלקו הפוסקים בנוגע לצורת הפתח זו: יש אומרים, שניתן להעמיד שני עמודים לצורך הפתח מתחת לחוד התקרה, והוא נחשב כ'משקוף' ששוכב על גבי עמודי צורת הפתח; אך יש אומרים שחוד התקרה אינו יכול לשמש כחלק מצורת הפתח, אלא צריך להניח 'משקוף' אחר על גבי העמודים.

[שו"ע תרל, ח, משנ"ב לו, מ רמא, ושעה"צ לט]

בהלכות שבת ובהלכות נוספות נאמר הכלל: 'פי תקרה יורד וסותם', כלומר, תקרה ללא מחיצה, לעינים מסוימים אנו 'רואים' כאילו חוּדָה של התקרה נמשך ויורד למטה, ומגיע עד לקרקע, והוא נחשב כמחיצה.

לדעת רוב הפוסקים, ישנם אופנים בהם מועיל כלל זה להוסיף דופן שלישית לסוכה בת שתי דפנות ולהכשירה; אך למעשה, כתבו האחרונים שכמעט בכל המקרים, לכתחילה יש

* מצוה מן המובחר לעשות ארבע דפנות מלאות לסוכה, ולפחות שלוש דפנות מלאות. ויש מגדולי ישראל שהקפיד אף שלא לעשות חלונות בכל ארבע הדפנות.
* מהר"ש מנויטט נהג לסמן את דפנות הסוכה, כדי להעמידן בכל שנה באותו המקום. וכך כתב גם השל"ה הקדוש לענין הטלית, שנהגו לעשות בה עטרה, כדי לוודא שתמיד יהיה הראש עטוף באותו הצד.
* בית שהוא רשות היחיד, ולגגו אין מחיצות - אם הגג אינו בולט מקירות הבית החוצה, אומרים 'גוד אסיק מחיצתא', ונחשב הדבר כאילו הגג מוקף במחיצות הבית.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להשתמש בטלית פרטית ללא רשות מפורשת מהבעלים?

הוא מקפיד על כך, אסור להשתמש בחפץ ללא רשותו. וכמו כן, חפץ שידוע כי ישנם המקפידים שלא ישתמשו בו ללא רשותם, מטעמי היגינה, או מחשש שיתקלקל, או מכל טעם אחר, יתכן שאסור להשתמש בו ללא רשות הבעלים. ואף כאשר מותר להשתמש בחפץ ללא רשות הבעלים, אין ההיתר אלא להשתמש בו במקומו, ואסור להעבירו למקום אחר.

[משנ"ב תקפו, ט, ושעה"צ כ; ביאורים ומוספים דרשו, 15, 16, 17, 19]

חכמינו ז"ל אמרו, שהשואל שלא מדעת, כלומר, אדם המשתמש בחפציו של חברו ללא רשותו, הוא גזול. אולם, בחפצי מצוה, אינו נקרא גזול, כיון שחזקה היא שכל אדם שהוא מרוצה מכך שמתקיימת מצוה בחפציו. ולכן, מותר לקיים מצוה, או אפילו מנהג טוב, בחפץ של הזולת, כגון טלית או שופר, אף ללא קבלת רשות.

אולם, אם בעל החפץ נמצא במקום וניתן לשאלו, או שידוע כי

הלוח היומי

כ"ז באב | רבי יואל ב"ר חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים זצ"ל, האדמו"ר מסאטמר, בעל דברי יואל

יארצייט:

תרמ"ט: רבי נח נפתלי ב"ר ישראל יעקב פוליייר זצ"ל, מקוברין, בעל ברכות לעד.
תרפ"ט: רבי יעקב פרץ ב"ר יצחק אייזיק פרידמן זצ"ל, מגרוסורדיין, בעל אהלי יעקב.
תרצ"א: רבי ציון ב"ר שושן כהן יהונתן זצ"ל, ראב"ד ג'רבה, בעל ציון במשפט תפדה.
תשל"ב: רבי שלמה חיים ב"ר ישראל זצ"ל, מסאדיגורא, בעל דברים בעתם וחיי שלמה.
תשל"ט: רבי יואל ב"ר חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים זצ"ל, האדמו"ר מסאטמר, בעל דברי יואל.

יארצייט הרה"ק רבי יואל ב"ר חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים בעל ה"יואל משה" מסאטמר

קידוש לבנה מתוך המטוס...

האדמו"ר רבי יואל מסאטמר פעם רצה לעשות קידוש לבנה באחד מחודשי החורף, ולא היה ניתן לקדש את הלבנה מחמת העננים שהסתירו את הירח, האדמו"ר שכר מטוס ועלה מעל העננים, ואז ערך קידוש לבנה.

(מאורות הדף היומי ח"ב עמ' ריט)

נשתדל לטרוח ולעשות כל מאמץ כדי לא לוותר על אף מצוה שיש בידינו לקיימה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il